

Gezamenlijk statement Brabantse Milieufederatie, Caring Farmers, Dierenbescherming, POV, ZLTO over duurzame, dierwaardige veehouderij in Brabant

Met deze gezamenlijke verklaring willen de Brabantse Milieufederatie, Caring Farmers, Dierenbescherming, POV en ZLTO bestuurlijk én politiek aandacht vragen voor het organiseren en borgen van een duurzame, dierwaardige veehouderij in onze provincie. Concrete aanleiding is de Wet Dieren die sinds 1 juli jl. van kracht is. Hoewel we op uitvoeringsniveau soms anders tegen de wereld aankijken, voelen we gezamenlijk de verantwoordelijkheid om de provincie Noord-Brabant te wijzen op de noodzaak van een integrale aanpak. Dat dient het belang van dieren, van de fysieke omgeving en van agrarisch ondernemers.

Met deze oproep geven wij gehoor aan de Statenbrede wens aan de belangenbehartigende partijen om met een gezamenlijk voorstel tot gedragen oplossingsrichtingen te komen, uitgesproken tijdens de themabijeenkomst Landbouw over een dierwaardige veehouderij, op 22 maart van dit jaar.

Van oudsher is Noord-Brabant een veerrijke provincie. Dat brengt specifieke uitdagingen en verantwoordelijkheden met zich mee: voor agrarisch ondernemers, voor overheden en voor belangen-organisaties. Eén belangrijk thema is de verbetering van het dierenwelzijn.

Landelijk wordt momenteel gewerkt aan wetgeving over dierwaardige veehouderij. De gewijzigde Wet Dieren is op 1 juli 2024 in werking getreden. Exact een jaar later worden de bijbehorende Algemene Maatregelen van Bestuur van kracht. Om tot een duurzame dierwaardige veehouderij te komen, zijn stappen nodig die ook positieve effecten hebben op natuur, milieu, de inrichting van het landelijk gebied én het verdienvermogen van boeren. Daarom is het van belang om hier nu al op voor te sorteren. Zo bevorderen we integraliteit en voorkomen een versnipperde aanpak. Voorbeeld: de invoering van maatregelen die wel bijdragen aan emissiereductie, maar mogelijk negatieve effecten hebben op dierwaardigheid. Zo'n weeffout later herstellen, zorgt voor hogere kosten voor veehouders en overheden, onzekerheid, frustratie en vertraging.

Enkele voorbeelden van maatregelen die om een gewogen afweging van de belangen van boeren, burgers, dieren, natuur en milieu vragen:

- Een grondgebonden melkveehouderij met veel weidegang en een wisselwerking tussen dierlijk en plantaardig zijn goed voor natuur en dier. Daarbij tekenen we aan dat de definitie van 'grondgebondenheid' nog altijd niet eenduidig is. In de enge definitie beschikken veel melkveeouders in Brabant over onvoldoende grond. Als gevolg van de beperkte beschikbaarheid van geschikte grond is (her)verdeling en slim gebruik van gronden een belangrijk vraagstuk. Hierin is het echter wel essentieel dat deze grond beschikbaar blijft voor melkveeouders, terwijl we nu vaak zien dat vrijkomende grond van (stoppende) melkveeouders naar kapitaalcrachtigere, intensieve sectoren gaat. Naar verwachting zal de veestapel door demografische ontwikkelingen, nieuwe vormen van agrarisch ondernemerschap en stoppersregelingen in de komende jaren met zo'n 30% afnemen. Deze ontwikkeling biedt letterlijk en figuurlijk ruimte en kan slim ingezet worden ter bevordering van het dierenwelzijn (bijv. meer weidegang), en dit vraagt ondersteuning van de provincie.
- De overstap van vleeskuikenhouders naar 1 ster Beter Leven zorgt voor een reductie van dieraantallen van zo'n 40% (bij gelijkblijvende stalgroottes). Vanwege het gewijzigde houderijsysteem, met onder andere minder dieren per vierkante meter én een uitloop, is echter niet met zekerheid te zeggen dat deze afname ook tot een evenredige afname van emissies leidt. De bouw van overdekte uitlopen, die nodig is voor 1 ster, is daardoor gestokt. De provincie zou meer (juridisch) veilige experimenteerruimte kunnen bieden om vrije uitloop mogelijk te maken, maar ook voor emissiemetingen en de ontwikkeling van mitigerende maatregelen. Dit naar voorbeeld van de Versnellingsaanpak van de zandprovincies, waarin de Eco Unit en mestschuifel zijn opgenomen, maar waarvan niet alle 'fast tracks' bijdragen aan dierenwelzijn.

- De overstap naar vrijloopkraamhokken en scheiding van mest en urine / dagontmesting in de varkenshouderij zijn essentieel voor dierenwelzijn, maar vragen om meer ruimte per dier. Vaak vraagt dit om nieuwbouw óf ingrijpende stalaanpassingen. In deze vernieuwde bedrijfsopzet kan met minder dieren alsnog een groter bouwblok nodig zijn voor een economisch sluitende bedrijfsvoering.
- Laten we bovendien als agrarische sector, retail, maatschappelijke partijen én overheid de handen ineenslaan om te werken aan een goede prijs voor de boer voor dit varkensvlees met beter dierenwelzijn. Zo kan de transitie bijdragen aan een beter leefklimaat voor de varkens, een stabiel inkomen voor de agrariër, minder mest én emissiereductie.
- Een groter bouwblok kan ook vereist zijn voor andere toekomstbestendige bedrijfsconcepten. Mogelijkheid tot een groter bouwblok, onder integraal-duurzame voorwaarden, kan ondernemers zo de financiële en praktische ruimte geven om dierenwelzijn, emissiereductie en brandveiligheid te kunnen combineren in een rendabel bedrijfsontwerp. Hier zou de provincie in haar omgevingsbeleid letterlijk ruimte aan moeten bieden, met in het achterhoofd het grote maatschappelijke belang van een aantrekkelijk, groen en levendig buitengebied.

Deze voorbeelden laten zien dat dierwaardigheid niet op zichzelf staat, maar nauw verweven is met de andere doelen voor de landbouw en het landelijk gebied. Om hier rekening mee te houden zijn in ieder geval de volgende stappen nodig:

- Het is van belang dat de provincie Noord-Brabant **de nationale dierenwelzijnswetgeving integreert in haar beleid in relatie tot andere doelstellingen**. Dit vergt een integrale blik ten aanzien van natuur- en milieugrenzen in combinatie met dierenwelzijn in de gebiedsinrichting. Door dit integraal af te wegen, en per gebied aan te geven welke activiteiten daar in welke mate, en onder welke voorwaarden, kunnen plaatsvinden in de toekomst, geef je ondernemers duidelijkheid over hun toekomstperspectief en kunnen zijn gewogen keuzes maken. Dit vergt ook een discussie over de rol van landbouwhuisdieren in toekomstige slimme voedselsystemen.
- **Sorteer in provinciaal beleid voor op de landelijke ontwikkelingen naar dierwaardigheid**. Zorg voor goede contacten hierover met de Rijksoverheid, en toets maatregelen zowel op doelbereik voor de primaire emissiereductiedoelen, als op dierenwelzijnseffecten.
- De provincie Noord-Brabant kan de ontwikkeling richting een toekomstbestendige veehouderij stimuleren en faciliteren via **pilots die bijdragen aan een integrale verduurzaming van de veehouderij, inclusief dierenwelzijn**. Dit moet voor verschillende typen bedrijven gedaan worden (gangbaar, Beter Leven, biologisch, kleinschalig, etc.), omdat er geen one-size-fits-all oplossing bestaat. Het stimuleren van pilots kan bijvoorbeeld door deze financieel te steunen, maar ook door bedrijven een proefstalstatus te geven. Dat geldt niet alleen voor stallen, maar ook voor pilots rondom dierwaardige slacht, transport en fokkerij.
- Zorg voor meer bewustzijn rondom dierwaardigheid bij burgers, boeren, bedrijfsleven en overheidsinstanties.
- Zorg na de pilotfase voor een zo snel mogelijke **uitrol van maatregelen naar de praktijk**, door veehouders te ondersteunen dit op een juridisch houdbare manier, middels toereikende vergunningverlening, te doen.
- **Neem dierwaardigheid integraal als vast thema op in de BZV 3.0**. Zo stimuleren we veehouders nu al bovenwettelijke stappen te zetten op gebied van dierenwelzijn, die aansluiten bij aankomende dierenwelzijnswetgeving van de Rijksoverheid. Voor bovenwettelijke stappen kan aansluiting gezocht worden met de inhoud van topkeurmerken.

Samenvattend bieden wij ons als brede maatschappelijke coalitie van belangenorganisaties voor veehouders, dieren, natuur en milieu aan als gezamenlijke gesprekspartners voor het opstellen en uitvoeren van beleid gericht op een toekomstbestendige veehouderij. Daarmee kan de provincie voorsorteren op de landelijke ontwikkeling richting een dierwaardige veehouderij met een goed verdienvermogen binnen natuur- en milieugrenzen, door dit procesmatig en inhoudelijk goed in te richten in integraal provinciaal beleid.

Zo kan Brabant ook de ambities uit het Beleidskader Landbouw en Voedsel waarmaken, en creëert de mogelijkheid dé provincie te zijn met een landbouw- en voedselsector die innovatief is en vooroploopt in kwaliteit en duurzaamheid. Dit alles met een nieuwe balans tussen economie, maatschappij en ecologie. 'Goed voor mens, dier en natuur.' Dit belang erkennen wij allemaal.